

Názory veřejnosti na vybrané příčiny kriminálního jednání

Technické parametry

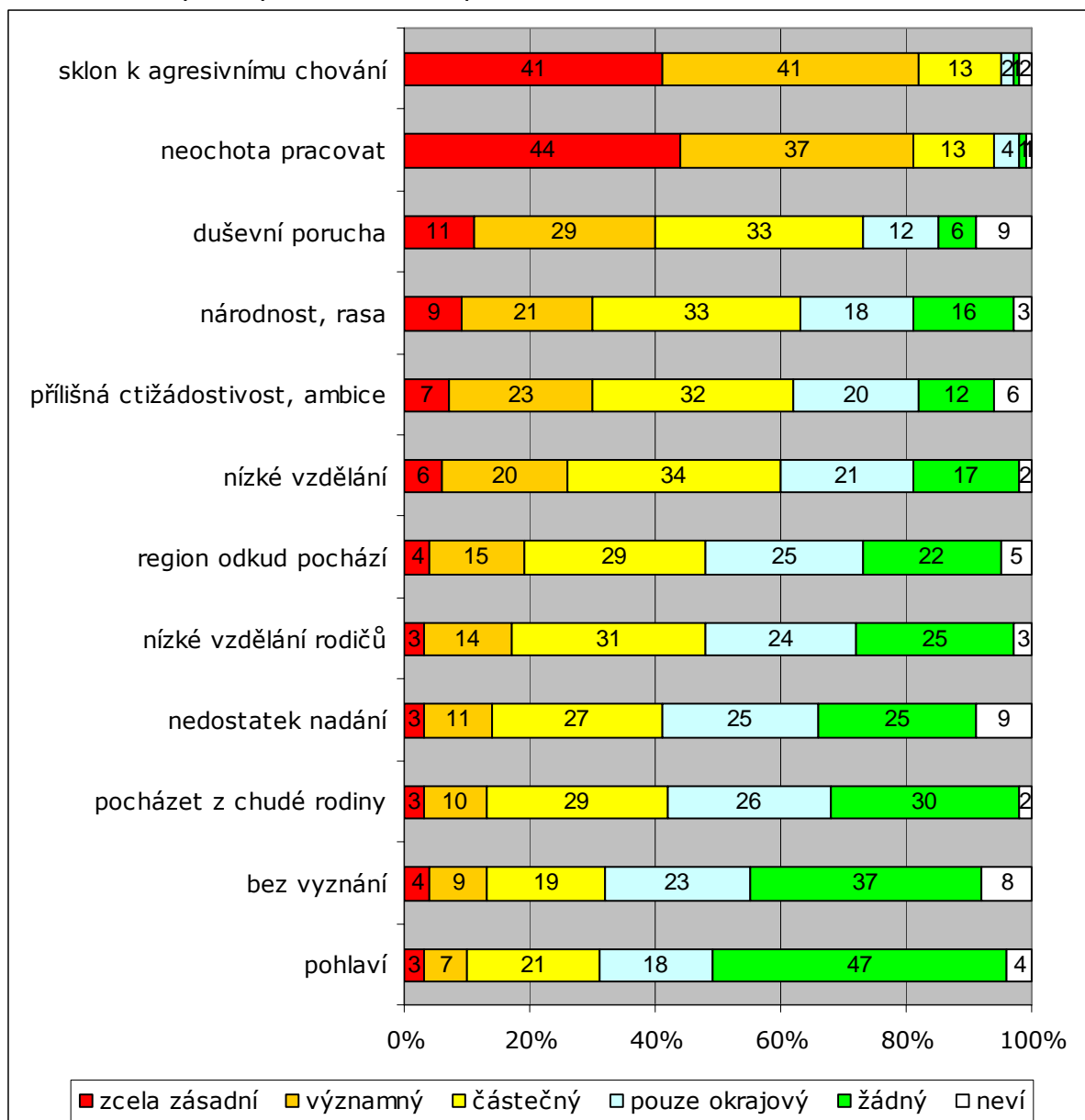
Výzkum:	<i>Naše společnost 2008, v08-03</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>3. 3. – 10. 3. 2008</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1028</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OB.35</i>
Zveřejněno dne:	<i>7. duben 2008</i>
Zpracoval:	<i>Michal Veselský</i>

Dalším tématickým okruhem v rámci problematiky vězeňství, kterému se ve svém pravidelném šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění v březnu 2008 věnovalo, bylo hodnocení vlivu vybraných faktorů na páchaní trestné činnosti. Respondentům byly dány k posouzení příčiny sociální, psychické i biologické. Otázky byly konstruovány jako určitý protipól otázek zjišťujících, co je důležité pro to, aby byl člověk úspěšný, prosadil se. Hodnocení vztahu vybraných okolností a kriminálního jednání bylo následně srovnáno s hodnocením těchto okolností ve vztahu k možnosti být úspěšný.

První graf přináší rozložení odpovědí na otázku, nakolik ovlivňují vybrané okolnosti to, zda člověk začne páchat trestnou činnost¹:

¹ Znění otázky: „Do jaké míry podle Vašeho názoru následující okolnosti ovlivňují to, zda člověk začne páchat trestnou činnost?“

Graf 1: Vliv vybraných faktorů na páčání trestné činnosti

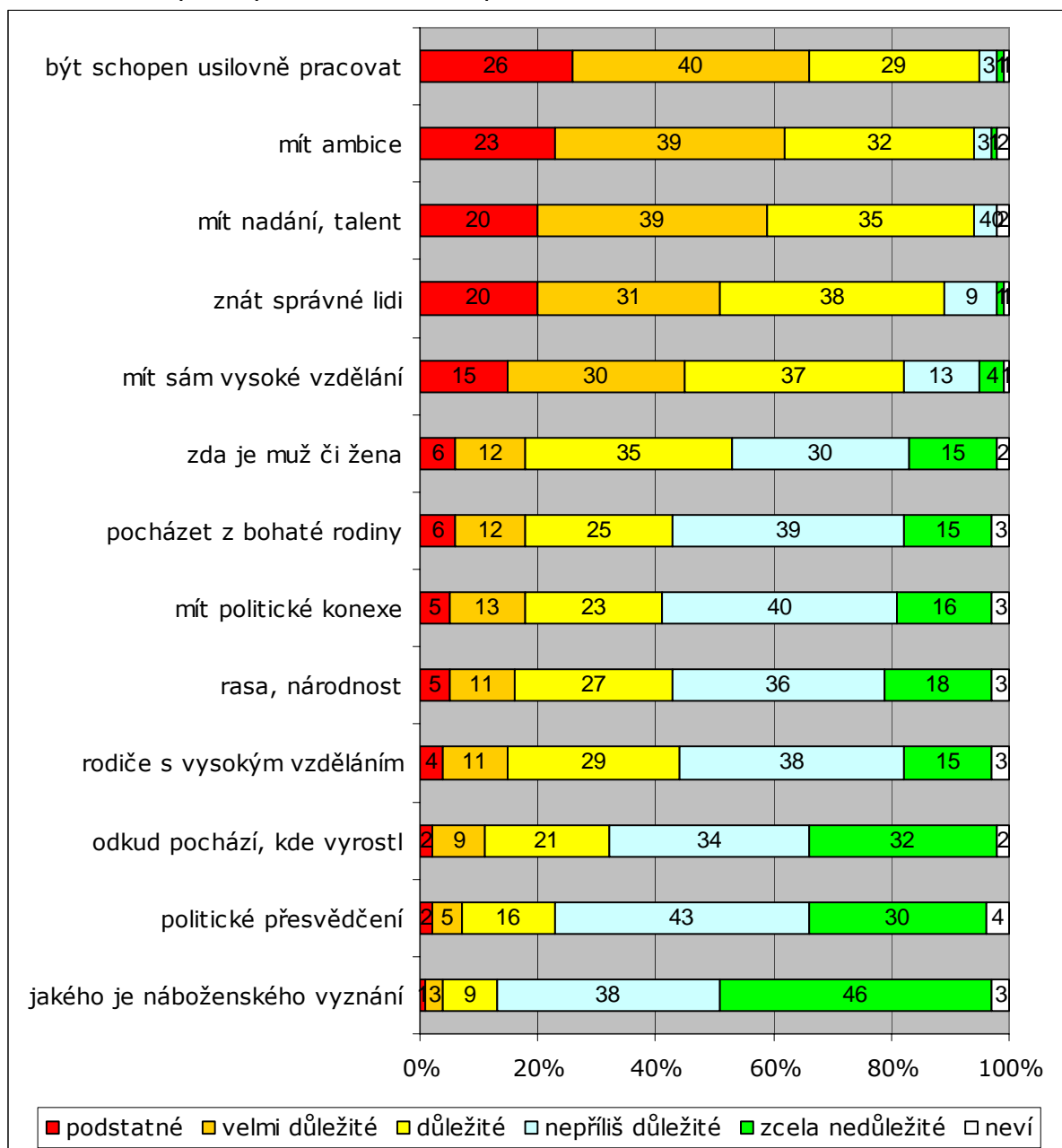
Za nejvýznamnější příčinu kriminálního jednání byl respondenty označen sklon k agresivnímu chování (82 % „zcela zásadní + významný“) a neochota pracovat (81 %). Další varianty již byly zmiňovány s výrazně nižší frekvencí. Duševní poruchu považuje za zásadní či významný důvod 40 % dotázaných. Národnosti člověka a také přílišným ambicím pak přisuzuje stejnou důležitost 30 % respondentů.

Zajímavá je skutečnost, že za nejméně důležité z hlediska potenciálního překročení zákona je respondenty hodnoceno pohlaví. Přitom dle statistik mají muži na svědomí mnohonásobně více trestných činů než ženy.

Starší generace nad 60 let častěji přisuzuje zcela zásadní význam neochotě pracovat (51 %), mezi mladými lidmi do 29 let zastává stejný názor jen 37 % dotázaných. Dále 23 % věřících lidí vnímá jako významnou absenci náboženského vyznání, zatímco mezi lidmi nehlásícími se k žádné církvi je o tomtéž přesvědčeno pouhých 7 % respondentů.

Následující graf zachycuje odpovědi na otázku, která zjišťovala, co respondenti považují za důležité pro to, aby člověk dosáhl úspěchu, prosadil se²:

Graf 2: Vliv vybraných faktorů na úspěšnost³

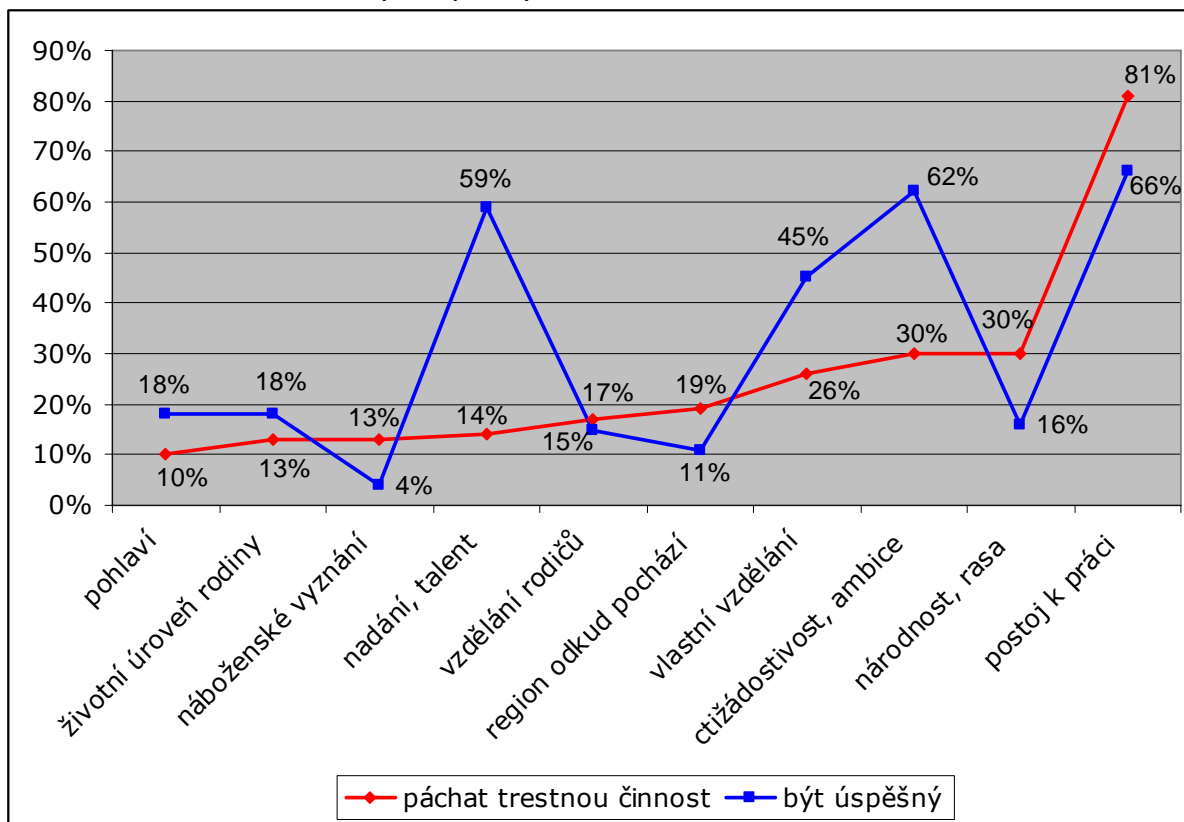
Nejvýše jsou hodnoceny volní schopnosti, konkrétně schopnost usilovně pracovat (66 % „podstatné + velmi důležité“) a ambice (62 %). Následuje nadání (59 %), společenské kontakty v podobě varianty „znát správné lidi“ (51 %) a vysoké vzdělání (45 %).

² Do jaké míry jsou dnes podle Vašeho názoru následující okolnosti u nás důležité pro to, aby byl člověk v životě úspěšný, aby se prosadil?

³ Převzato z české verze výzkumu „Pracovní orientace“ realizovaného v rámci mezinárodního projektu ISSP (International Social Survey Program) 2005. 1228 respondentů, stratifikovaný, pravděpodobnostní náhodný výběr.

Poslední graf nabízí srovnání odpovědí respondentů na obě předchozí otázky:

Graf 3: Srovnání vybraných faktorů z pohledu jejich vlivu na dopouštění se trestné činnosti a šance být úspěšný

Pozn.: zahrnuté varianty odpovědí jsou u otázky na trestnou činnost „zcela zásadní + významný“, u otázky na úspěch „podstatné + velmi důležité“.

Z grafu je zřejmé, že největší rozdíly se vyskytují v případě nadání, kde 59 % považuje tuto vlastnost za důležitou pro dosažení úspěchu a současně pouze 14 % dává nedostatek talentu do spojitosti s tendencí dopouštět se trestné činnosti. Role talentu je tedy hodnocena velmi pozitivně. Obdobně je hodnoceno vzdělání respondenta, které 45 % respondentů označilo za jednu z příčin úspěchu a naopak jeho nedostatek chápe jako rizikový faktor z hlediska kriminálního jednání 26 % dotázaných. V případě ambic je 62 % přesvědčeno o jejich pozitivním vlivu na šanci dosáhnout úspěchu a 30 % přisuzuje přílišným ambicím negativní dopad v podobě zvýšené pravděpodobnosti kriminálního jednání.

Opačně ze srovnání vychází národnost, kterou dává do souvislosti s kriminalitou 30 % respondentů, oproti 16 % dotázaných, kteří se domnívají, že národnost je důležitá pro prosazení se. Národnosti je tak přiřazován převážně negativní vliv, kdy spíše než „dobře se narodit“, se lze „narodit špatně“. Vůbec nejvýznamnější je však postoj k práci, který byl většinou dotázaných označen za důležitý jak z hlediska tendence dopouštět se protiprávního jednání (81 %), tak i z hlediska možnosti být úspěšný (66 %).